

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Кафедра управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор з
навчальної
та методичної роботи
к.психол.н., професор
_____ О.О.Назаров

« ____ » _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка цивільної безпеки

спеціальність 263 «Цивільна безпека»
спеціалізації: «Цивільний захист»,
«Управління у сфері цивільного захисту»,
«Охорона праці»

Харків - 2017 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека», спеціалізації: «Цивільний захист», «Управління у сфері цивільного захисту», «Охорона праці».

Розробники: викладач кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту, к.н.держ.упр. Григоренко Н.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту

Протокол від «30»серпня 2017 року № 1

Начальник кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту

_____ (Соболь О. М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

Схвалено вченою радою факультету цивільного захисту
Протокол від «30» серпня 2017 року № 12

Голова вченої ради факультету цивільного захисту

Голова _____ (Удянский М.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (спеціалізація), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3,0	Галузь знань 26“Цивільна безпека ”	Обов’язкова	
Модуль 3	Спеціальність 263«Цивільна безпека» Спеціалізація: «Цивільний захист», «Управління у сфері цивільного захисту»	Рік підготовки:	
Змістових модулів 3		2017	2017
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин 90		1	1
	Лекції		
	30 год.	12 год.	
	Практичні, семінарські		
	30 год.	2 год.	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
60 год.	106 год.		
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Вид контролю: екзамен			
	Освітній ступінь: магістр		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 60/60;

для заочної форми навчання – 14/106.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета освоєння дисципліни «Економіка цивільної безпеки»: підготовка фахівців, здатних розробляти та приймати управлінські рішення для найбільш ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів в сфері забезпечення цивільного захисту.

Завдання: формування у здобувачів вищої освіти необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь для вибору та обґрунтування протипожежних заходів, проведення техніко-економічного аналізу ефективності функціонування систем цивільного захисту, організації фінансового та матеріального забезпечення органів та підрозділів ДСНС.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- функції та роль системи забезпечення цивільної безпеки для створення та збереження національного багатства країни;
- основні напрямки економічної політики держави та особливості її реалізації в органах та підрозділах ДСНС;
- законодавчі та нормативні акти, що регулюють економічну діяльність органів і підрозділів ДСНС;
- сутність капітальних вкладень та поточних витрат на організацію системи цивільного захисту та виконання аварійно-рятувальних робіт;
- методику розрахунку вартості платних послуг;
- поняття та види збитків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- методи оцінки соціально-економічної ефективності використання техніки та пожежно-профілактичних заходів;
- основні положення проведення публічних закупівель;
- основи організації та планування фінансового та матеріально-технічного забезпечення підрозділів ДСНС.

вміти:

- визначати капітальні та поточні витрати на забезпечення різних видів цивільної безпеки;
- визначати матеріальні втрати від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- оцінювати соціально-економічну ефективність від впровадження технічних засобів, методів, прийомів необхідних для запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій;
- розраховувати вартість платних послуг, що надаються підрозділами та органами ДСНС;
- визначати витрати на утримання органів та підрозділів ДСНС;
- проводити інвентаризацію матеріальних цінностей;
- проводити аналіз фінансово-господарській діяльності підрозділів ДСНС.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- бути готовим застосовувати знання з економічних дисциплін при вирішенні професійних задач;
- здатність проводити вибір та обґрунтування інженерно-технічних рішень по забезпеченню цивільного захисту;
- здатність використовувати методи техніко-економічного аналізу елементів та систем, що забезпечують цивільний захист;
- бути готовим в складі колективу виконавців проводити аналіз фінансово-господарської діяльності органів та підрозділів ДСНС.

2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Національне багатство країни та її цивільна безпека.

Змістовий модуль 1.

Тема 1.1. Вартісна оцінка матеріальних об'єктів та цінностей

Економічна та соціальна сутність цивільної безпеки. Основні тенденції соціально-економічного розвитку країни і їхній взаємозв'язок із системою забезпечення цивільної безпеки. Суб'єкти господарювання ДСНС. Національне багатство країни, структура й метод оцінки. Роль системи забезпечення цивільної безпеки при створенні й збереженні національного багатства країни.

Види матеріальних об'єктів. Види вартісної оцінки матеріальних об'єктів. Нематеріальні ресурси та активи підприємства. Економічна сутність зносу та амортизації основних фондів. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань. Оцінка матеріальних активів бюджетних установ та організацій. Матеріальні активи ДСНС.

Тема 1.2.,1.3. Система державних послуг у сфері цивільного захисту

Сутність категорій «послуга», «державна послуга». Надзвичайні ситуації як чинник впливу на розвиток системи надання державних послуг у сфері цивільного захисту. Особливості державних послуг у сфері цивільного захисту. Досвід побудови систем надання послуг з цивільного захисту в розвинених зарубіжних країнах.

Адміністративні послуги, які надаються ДСНС. Інформаційна і технологічна картки адміністративної послуги. Стандарти надання адміністративних послуг, які надаються ДСНС.

Платні послуги, що надаються підрозділами ДСНС. Методика формування вартості платних послуг. Податкові пільги при розрахунку платних послуг.

Тема 1.4.,1.5. Основний склад збитків від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру

Поняття та сутність економічних втрат від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Оцінка пошкоджених та знищених матеріальних цінностей на об'єкті. Порядок визначення збитку від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Екологічний збиток.

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 2. Економічна ефективність застосування заходів щодо забезпечення пожежної безпеки

Тема 2.6. Поточні витрати на забезпечення цивільної безпеки

Поняття та види експлуатаційних (поточних) витрат на цивільну безпеку. Порядок визначення витрат на капітальний та поточний ремонт техніки та будівель.

Тема 2.7. Капітальні вкладення в цивільний захист

Основні напрямки реалізації капітальних вкладень. Джерела фінансування капіталовкладень на забезпечення цивільної безпеки.

Елементи кошторисних витрат на будівельні та будівельно-монтажні роботи: прямі витрати, накладні витрати. Кошторисна вартість придбання нової техніки та обладнання. Транспортні, вантажно-розвантажувальні витрати, заготівельно-складські витрати. Кошторисна вартість монтажу пожежного обладнання та засобів пожежної автоматики. Порядок складання зведеного кошторису та визначення витрат.

Тема 2.8., 2.9. Економічна ефективність застосування заходів щодо забезпечення пожежної безпеки

Поняття «ефект» та «ефективність». Поняття абсолютної та порівняльної ефективності. Основні показники ефективності використання основних фондів.

Поняття та сутність економічної ефективності капітальних вкладень в цивільний захист. Основні методичні положення оцінки економічної ефективності капітальних вкладень в цивільний захист. Сутність та величина нормативного коефіцієнту економічної ефективності.

Види корисних результатів щодо забезпечення пожежної безпеки: цільовий (соціальний, екологічний) та економічний.

Метод порівняльного аналізу ефективності варіантів протипожежного захисту. Порядок та основні етапи економічної оцінки інженерно-технічних рішень в області забезпечення пожежної безпеки. Вимоги до бази (еталону) для зіставлення варіантів протипожежного захисту. Основні та додаткові

показники в розрахунках економічної ефективності. Додаткові критерії до відбору економічно доцільного варіанту протипожежного захисту.

Критерії та порядок вибору оптимального варіанту забезпечення пожежної безпеки об'єкту. Визначення річного економічного ефекту від реалізації заходів на діючому об'єкті або на об'єкті, що будується. Методика розрахунків економічної ефективності нової техніки.

МОДУЛЬ 3. Організація фінансового та матеріально-технічного забезпечення ДСНС

Тема 3.10., 3.11. Організація фінансового забезпечення діяльності органів та підрозділів ДСНС

Поняття та сутність фінансів. Розпорядники бюджетних коштів та їх основні функції. Казначейське обслуговування бюджетів за видатками.

Структура фінансових органів в системі ДСНС, їх задача і функції. Основні джерела та порядок фінансування органів та підрозділів ДСНС. Особливості фінансування та планування витрат на утримання підрозділів всіх видів пожежної охорони. Кошторис, як індивідуально - плановий документ. Склад і класифікація доходів та видатків органів та підрозділів ДСНС. Порядок кошторисно-бюджетного фінансування. Аналіз виконання кошторису на утримання органів та підрозділів ДСНС.

Предмет та основні задачі державного фінансового контролю. Фінансовий аудит. Аудит відповідності. Декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Заходи органів і підрозділів ДСНС щодо раціонального використання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів.

Тема 3.12. Організація матеріально-технічного забезпечення пожежної охорони

Поняття та структура системи матеріально-технічного забезпечення діяльності підрозділів ДСНС. Основні задачі та функції органів матеріально-технічного забезпечення. Порядок фінансування поставок матеріальних засобів. Організація постачання матеріальних засобів.

Створення та умови використання спеціальних фінансових та матеріальних резервів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Інвентаризація як метод фактичного контролю матеріальних цінностей. Порядок надходження та приймання, вибуття матеріальних цінностей.

Підстави й умови для залучення особового складу ДСНС до матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності. Обмежена й повна матеріальна відповідальність.

Тема 3.13, 3.14. Організація публічних закупівель

Закон України «Про публічні закупівлі». Правові та економічні засади здійснення публічних закупівель. Порядок оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти. Порядок функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків.

Т.3.15. Грошове та майнове забезпечення особового складу ДСНС

Соціальна значимість оплати працівникам та грошового забезпечення особам рядового та начальницького складу ДСНС.

Поняття та сутність грошового забезпечення осіб рядового та начальницького складу. Основні й додаткові види грошового постачання. Доплати й компенсаційні виплати. Стимулюючі надбавки й виплати по здійсненню заходів соціального захисту співробітників ДСНС. Грошовий атестат: порядок, умови видачі, основні відомості й необхідні реквізити.

Поняття й значення прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати, заробітної плати. Структура заробітної плати працівників.

Сплата страхових внесків.

Речове постачання. Облік, вибраківка й списання речового майна в підрозділах ДСНС.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	се м	пз	інд	с.р.		л	се м	пз	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1.1. Вартісна оцінка матеріальних об'єктів та цінностей	8	2	-	2	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 1.2. Система державних послуг у сфері цивільного захисту	8	2	-	2	-	4	9	2	-	-	-	7

Тема 1.3. Побічні збитки від пожеж	8	2	-	2	-	4	9	2	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 1:	24	6	-	6	-	12	25	4	-	-	-	21
Модуль 2.												
Змістовий модуль 2												
Тема 2.4. Поточні витрати на забезпечення різних видів пожежної безпеки	8	2	-	2	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 2.5. Капітальні вкладення в протипожежний захист	8	2	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 2.6. Економічна ефективність застосування заходів щодо забезпечення пожежної безпеки	8	2	-	2	-	4	11	2	-	2	-	7
Т.2.7. Техніко-економічний аналіз	9	2	-	2	-	5	7	-	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 1:	33	8	2	6	-	17	32	2	-	2	-	28
Модуль 3.												
Змістовий модуль 3.												
Т.3.8. Система державних послуг у сфері цивільного захисту	8	2	-	2	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 3.9. Організація матеріально-технічного забезпечення	8	2	2	-	-	4	9	2	-	-	--	7
Тема 3.10	8	2	2	-	-	4	10	2	-	-	-	8

Організація публічних закупівель												
Тема 3.11.Організація фінансової діяльності	9	2	-	2	-	5	7	-	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 3:	33	8	4	4	-	17	33	4	-	-	-	29
Усього годин за дисципліну:	90	22	6	16	-	46	90	10	-	2	-	78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2.5. Капітальні витрати на забезпечення пожежної безпеки	2
2	Тема 3.9. Організація матеріально-технічного забезпечення	2
3	Тема 3.10 Організація публічних закупівель	2
Разом:		6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Вартісна оцінка матеріальних об'єктів та цінностей	2
2	Тема 1.2. Прямі збитки від пожеж	2
3	Тема 1.3. Побічні збитки від пожеж	2
4	Тема 2.4. Поточні витрати на забезпечення пожежної безпеки	2
5	Тема 2.6. Економічна ефективність застосування заходів щодо забезпечення пожежної безпеки	2
6	Т.2.7. Техніко-економічний аналіз	2
7	Т.3.8. Система державних послуг у сфері цивільного захисту	2

8	Тема 3.11. Організація фінансової діяльності	2
Разом:		16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1.1. Вартісна оцінка матеріальних об'єктів та цінностей	4	7
2	Тема 1.2. Прямі збитки від пожеж	4	7
3	Тема 1.3. Побічні збитки від пожеж	4	7
4	Тема 2.4. Поточні витрати на забезпечення пожежної безпеки	4	7
5	Тема 2.5. Капітальні витрати на забезпечення пожежної безпеки	4	7
6	Тема 2.6. Економічна ефективність застосування заходів щодо забезпечення пожежної безпеки	4	7
7	Т.2.7. Техніко-економічний аналіз	5	7
8	Т.3.8. Система державних послуг у сфері цивільного захисту	4	7
9	Тема 3.9. Організація матеріально-технічного забезпечення	4	7
10	Тема 3.10 Організація публічних закупівель	4	8
11	Тема 3.11. Організація фінансової діяльності	5	7
Разом:		46	78

9. Індивідуальне завдання

(не передбачено навчальним планом)

10.Методи навчання

Основними формами проведення занять з навчальної дисципліни «Економіка пожежної безпеки» є лекційні, практичні, семінарські заняття, а також самостійна робота здобувачів. Для кращого засвоєння навчального матеріалу передбачається використання технічних засобів навчання - мультимедійного супроводження.

11.Методи контролю

Для оцінки знань здобувачів використовується поточний та підсумковий контролю. Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському занятті методом опитування та/або письмового тестового контролю. На практичному занятті здобувачі виконують практичну роботу згідно методичних рекомендацій. У процесі вивчення дисципліни здобувачі виконують три модульні контрольні роботи. Підсумкова форма контролю: для спеціальності – екзамен (письмовий).

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль та самостійна робота					Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів за дисц.
Модуль 1				Мод. к.р.	40	100
1	2	3				
4	4	3				
Модуль 2				Мод. к.р.		
4	5	6	7			
4	4	4	4			
Модуль 3				Мод. к.р.		
8	8	10	11			
4	4	4	3			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою			
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку		
90 – 100	A	відмінно			
82-89	B	зараховано			
74-81	C			добре	
64-73	D			задовільно	
60-63	E	не зараховано з можливістю повторного складання			
35-59	FX			незадовільно з можливістю повторного складання	

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

13. Методичне забезпечення

13.1. Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульний контроль, екзамен)

Модуль 1.

I. Контрольні питання:

1. Охарактеризувати об'єкт вивчення та предмет дисципліни «Економіка пожежної безпеки».
2. Обґрунтувати склад поточних витрат, що пов'язані з об'ємно-планувальними і конструктивними рішеннями протипожежного захисту будівель та приміщень.
3. Розкрити поняття і структуру національного багатства країни.
4. Обґрунтувати склад поточних витрат щодо утримання та експлуатації пожежної техніки.
5. Надати класифікацію та охарактеризувати структуру основних фондів і нематеріальних активів підприємства.
6. Надати характеристику вартісної оцінки основних фондів і нематеріальних активів підприємства.
7. Надати характеристику зносу, амортизації і відтворенню основних фондів підприємства.
8. Охарактеризувати основні статті витрат при обчисленні калькуляції вартості платної послуги.
9. Визначити основні напрямки капітальних вкладень на забезпечення пожежної безпеки.
10. Розкрити роль і місце страхування в національній економіці.
11. Розкрити сутність страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ.
12. Розглянути методику визначення капітальних вкладень на забезпечення пожежної безпеки.
13. Розкрити порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторису бюджетної установи.
14. Розкрити поняття і структуру національного багатства країни.
15. Охарактеризувати методику розрахунку витрат часу та вартості проведення органом державного пожежного нагляду оцінки (експертизи) протипожежного стану підприємства, об'єкта, приміщення та проектно-кошторисної документації, затвердження якої не потребує висновку комплексної державної експертизи.

- 16.Визначити основні напрямки капітальних вкладень на забезпечування пожежної безпеки.
- 17.Розкрити поняття «ефективність» та «ефект» в системі забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
- 18.Розглянути порядок внесення суб'єктами господарювання та фізичними особами плати за надання платних послуг підрозділами Державної пожежної охорони МНС України.
- 19.Розглянути порядок і умови державного обов'язкового особистого страхування осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.
- 20.Охарактеризувати основні поняття процесу страхування.
- 21.Визначити основні методичні положення оцінки економічної ефективності капітальних вкладень при удосконаленні системи забезпечування пожежної безпеки.
- 22.Розкрити сутність страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ.
- 23.Надати характеристику вартісної оцінки основних фондів і нематеріальних активів підприємства.
- 24.Надати характеристику структурним елементам ціни на одиницю продукції.
- 25.Надати класифікацію та охарактеризувати структуру основних фондів і нематеріальних активів підприємства.
- 26.Обґрунтувати склад поточних витрат, що пов'язані з об'ємно - планувальними і конструкційними рішеннями протипожежного захисту будівель та приміщень.
- 27.Надати характеристику основним видам та формам страхування.
- 28.Обґрунтувати склад поточних витрат щодо утримання та експлуатації пожежної техніки.
- 29.Розкрити сутність страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ.
- 30.Охарактеризувати основні статті витрат при обчисленні калькуляції вартості платної послуги.

II. Практичне завдання:

Задача №1.

Розрахувати вартість основних фондів на момент пожежі.

Задача №2.

Розрахувати вартість платних послуг.

Задача №3.

Розрахувати матеріальні втрати від пожежі.

Модуль 2.

I. Контрольні питання:

1. Надати характеристику основним та додатковим показникам щодо визначення економічної ефективності по варіантам удосконалення пожежної безпеки об'єкта.
2. Розглянути порядок створення і використання матеріальних резервів для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та їх наслідків.
3. Розкрити поняття «ефективність» та «ефект» в системі забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
4. Розглянути методику розрахунку абсолютної та порівняльної ефективності організаційно-технічних заходів системи забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
5. Надати характеристику основним видам ефекту при впровадженні організаційно-технічних заходів при удосконаленні системи забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
6. Визначити основні методичні положення оцінки економічної ефективності капітальних вкладень при удосконаленні системи забезпечення пожежної безпеки.
7. Визначити основні задачі та цілі проведення інвентаризації матеріальних цінностей.
8. Надати характеристику кошторису видатків та доходів пожежно-рятувального підрозділу.
9. Визначити порядок грошового забезпечення осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.
10. Визначити основні положення фінансування заходів у сфері цивільного захисту.
11. Визначити порядок розрахунку прямого та побічного збитку від пожеж.
12. Розкрити порядок закупівлі бюджетними установами товарів, робіт, послуг за державні кошти.
13. Розглянути методику визначення розміру збитків від пожеж в розрахунках економічної ефективності запропонованих організаційно-технічних заходів при удосконаленні системи забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
14. Розглянути порядок визначення матеріальних втрат від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
15. Визначити основні положення при визначенні прямого збитку від пожежі.
16. Визначити основні положення при визначенні побічного збитку від пожежі.
17. Надати характеристику основним видам ефекту при впровадженні організаційно-технічних заходів при удосконаленні системи забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
18. Надати характеристику основним та додатковим показникам щодо визначення економічної ефективності по варіантам при удосконаленні системи забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
19. Розкрити порядок закупівлі бюджетними установами товарів, робіт, послуг за державні кошти.
20. Розкрити поняття «ефективність» та «ефект» в системі забезпечування пожежної безпеки об'єкту.

- 21.Визначити основні положення при визначенні прямого збитку від пожежі.
- 22.Розглянути методику розрахунку абсолютної та порівняльної ефективності організаційно-технічних заходів системи забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
- 23.Розглянути порядок створення і використання матеріальних резервів для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та їх наслідків.Визначити основні задачі та цілі проведення інвентаризації матеріальних цінностей.
- 24.Визначити основні положення фінансування заходів у сфері цивільного захисту.
- 25.Розглянути методику визначення розміру збитків від пожеж в розрахунках економічної ефективності запропонованих організаційно-технічних заходів при удосконаленні системи забезпечування пожежної безпеки об'єкту.
- 26.Надати характеристику ефекту від реалізації технічних засобів та організаційних заходів, призначених для протипожежного захисту і запобігання пожежі.
- 27.Надати характеристику кошторису видатків та доходів пожежно-рятувального підрозділу.
- 28.Визначити джерела фінансування різних видів пожежної охорони.

II. Практичне завдання:

Задача№1.

Розрахувати ефект від удосконалення системи пожежної безпеки об'єкту .

Задача №2.

Визначити ефективність заходів від удосконалення системи пожежної безпеки об'єкту.

Задача №3.

Провести техніко-економічне обґрунтування інженерних рішень для удосконалення системи пожежної безпеки об'єкту .

13.2. Плани семінарських занять та методичні розробки

Плани семінарських занять та методичні розробки наведені у додатку 1.

13.3. Плани практичних занять та методичні розробки

Плани практичних занять та методичні розробки наведені у додатку 2.

13.4. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Методичні вказівки до виконання модульних контрольних робіт для здобувачів заочної форми навчання наведені в додатку 3.

13.5.Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

Матеріали до контрольних робіт наведені в додатку 4.

13.6. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань

Пакет ККР для перевірки знань наведені у додатку 5.

14. Рекомендована література

Базова:

1. Конституція України, ПВР від 28.06.96 , ВВР № 30
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI .[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
3. Господарський кодекс України від 16.01 2003 року N 436 із змінами.
4. Бюджетний кодекс України від 8. 07 2010р. N 2456-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
5. Податковий кодекс від 2.12. 2010.N 2755-VI із змінами.
6. Кодекс законів про працю
7. Закон України “ Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру ” від 8.07.2000 р. № 1809-III.
8. Закон України «Про страхування» в редакції Закону від 4.10.2001р.№2745
9. Про здійснення державних закупівель: Закон України від 10.04 2014 №1197 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/922-19>.
10. Про затвердження Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 № 1211 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/166-2016-%D0%BF>
11. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 №1298 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-п>
12. Постанова КМУ від 24.02 2003 р. №202 “Про затвердження Положення про місцеву пожежну охорону”.
13. Постанова КМУ від 9.01.2014 р. № 5 “Про затвердження Типового положення про відомчу пожежну охорону”
14. Постанова КМУ від 03.04.1995 №232 “Положення про порядок і умови обов’язкового особистого страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони, членів добровільних пожежних дружин”
15. Деякі питання надання платних послуг підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій:Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2011

№1102. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1102-2011-п>

16. Деякі питання надання підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій Постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.2012 №110 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/110-2012-п>

17. Про затвердження Порядку з організації внутрішнього контролю в системі ДСНС України: Наказ від 02. 12. 2013. №738 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua/ua/Nakazi-po-vnutrishnomu-auditu.html>

18. Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2012 №1037 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1037-2012-п>

19. Про затвердження Методики формування вартості платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій України: Наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство фінансів України від 03.01.2012 № 1/2/1 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0045-12>

20. Про затвердження Методики формування вартості платних послуг, що можуть надаватися підрозділами Державної інспекції техногенної безпеки України: Наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство фінансів України від 01.06.2012 № 867/661/658 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0983-12>

21. Про упорядкування структури та умов грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу: Постанова Кабінету Міністрів України від 7.11.2007 №1294

22. Про затвердження Інструкції про виплату грошового забезпечення та одноразової грошової допомоги при звільненні особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту: Наказ МВС України від 23.04.2015 №475

23. Про затвердження Порядку обліку пожеж та їх наслідків: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2003 року № 2030

24. Про затвердження Порядку створення і використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: Постанова КМУ від 30 вересня 2015 р. N 775

25. Постанова КМУ від 29.03 2002 р. №415 « Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету».

26. Наказ ДСНС України від 31.12.2013 № 814 «Про затвердження Посібника з обліку речового, продовольчого майна та пально-мастильних матеріалів органах і підрозділах цивільного захисту»

27. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.07.2014 № 632 «Про затвердження Положення про продовольче забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій», зареєстрований в Міністерстві юстиції

України від 25.07.2014 № 861/25638

28. Наказ МНС України від 21.05.2012 № 813 «Про затвердження Порядку проведення технічного контролю транспортних засобів Міністерства надзвичайних ситуацій України».

29. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 581 «Про затвердження Порядку здійснення компенсації вартості послуг і розміру фактичних (понесених) витрат суб'єкту господарювання та громадянину, транспортні засоби яких залучені для вивезення населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».

30. Наказ Державного казначейства України від 17.07.2000 р. № 64 «Інструкція з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ» (у редакції наказу Державного казначейства України від 21 лютого 2005 року № 30).

31. Микеев А.К. Пожар: социальные, экономические, экологические проблемы.-М.: Пожнаука,1994.

32. Аболенцев Ю.Н. Экономика противопожарной защиты.-М.: Высшая инженерная пожарно-техническая школа МВД СРСР, 1985-215 с.

33. Економіка пожежної безпеки: За освітньо-кваліфікаційним рівнем "спеціаліст" за спеціальностями 7.092801 "Пожежна безпека" та 7.092803 "Пожежогашіння та аварійно-рятувальні роботи" : Методичні рекомендації щодо виконання економічного розділу дипломного проекту / Уклад. Н.В. Григоренко, О.В. Альбощій . — Х. : НУЦЗУ, 2010 . — 42 Конспект лекцій з дисципліни "Економіка цивільного захисту" / Уклад.: О. В. Альбощій, Н.В. Григоренко . — Х. : АЦЗУ, 2005 . — 64 с.

34. Техніко-економічне обґрунтування та теорія інженерного експерименту : Підруч. / А.Ю. Скіб'як, М.А. Куценко, В.М. Кришталь, В.В. Наконечний . — Черкаси : Видавець Ю.А. Чабаненко, 2008 . — 104 с.

35. Баранин В.Н. Экономика чрезвычайных ситуаций и управление рисками. Учебное пособие. – М.: ООО «Пожнаука», 2004. – 327 с.

36. Нормирование ресурсов пожарной охраны. – М.: Эко-Пресс, 2010 – 194 с.

37. ГОСТ 12.1.004-91 Пожарная безопасность. «Общие требования».- М.: Издательство стандартов,1992.

Допоміжна:

38. Закон України «Про благодійництво і благодійні організації».

39. Постанова КМУ від 15.07.1998 №1099 “Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій”

40. Наказ МНС від 22.04. 2003 р. №119 “Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій”

41. Про затвердження Порядку здійснення перевірки достовірності відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру: Наказ Міністерства Фінансів України від 13.05.2015 №333[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0418-15>

42. Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 р. №117 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/117-2014-%D0%BF>
43. Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп'ютерів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 р. №117 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/332-2001-%D0%BF>
44. Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2014 р. №65 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/65-2014-%D0%BF>.
45. Постанова КМУ від 11.04.2002 №483 “Про порядок затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи”
46. Постанова КМУ від 22.01.96 №116 “Порядок визначення збитків від крадіжки, недостачі, знищення матеріальних цінностей”
47. Наказ ДСНС України від 15.05.2013 № 10 «Про забезпечення столово-кухонним посудом, обладнанням, інвентарем та миючими засобами органів та підрозділів системи ДСНС України»
48. Наказ ДСНС України від 29.05.2013 № 358 «Про затвердження Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України»
49. Наказ ДСНС України від 16.04.2013 № 141 «Про впорядкування списання пально-мастильних матеріалів у підрозділах ДСНС України»
50. Наказ ДСНС України від 01.04.2013 № 3 «Про затвердження річних норм витрат моторесурсів транспортних засобів, силових агрегатів у системі ДСНС України»
51. Наказ ДСНС України від 01.04.2013 № 4 «Про забезпечення апарату ДСНС України транспортними засобами і порядок їх використання»
52. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 № 432 «Про затвердження Настанови з експлуатації транспортних засобів у підрозділах ДСНС України»
53. Наказ ДСНС України від 22.03.2013 № 94 «Про утворення Комісії з розгляду питань списання майна у системі ДСНС України та затвердження її персонального складу»
54. Наказ ДСНС України від 24.05.2013 № 294 «Про речове забезпечення особового складу та органів і підрозділів цивільного захисту»
55. Наказ МНС від 19.12.2002 N 331 «Про затвердження Інструкції про особливості направлення у відрядження військовослужбовців Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та відшкодування їм витрат на службові відрядження в межах України»

56. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 28.11.2007 N812 «Про затвердження Інструкції про особливості направлення у відрядження осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та відшкодування їм витрат на службові відрядження в межах України і за кордон».
57. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 28.01.2008 №52 «Про встановлення посадових окладів особам середнього та старшого начальницького складу».
58. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 28.01.2008 N 53 «Про встановлення схем посадових окладів осіб начальницького складу».
59. Письмо Державного казначейства України № 07-04/1422-6517 “ Про здійснення поточних та капітальних витрат”
60. Наказ Державного казначейства України від 30.10.98 №90 “ Про затвердження Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу”
61. Наказ Державного казначейства України від 25.03.99. №27 «Про затвердження порядку казначейського обслуговування позабюджетних коштів установ і організацій, які утримуються за рахунок коштів державного бюджету»
53. Постанова КМУ від 4.07.94 №358 “Про удосконалення механізму державного регулювання тарифів у сфері страхування”
62. Галкин И.Г. Экономика строительства. Справочник,- М.:Стройиздат,1989 – 718 с..
63. Покропивний С.Г. та інш. Економіка підприємства. Підручник,-К.,2000 – 526 с..
64. Воронова Л.К. Фінансове право. Підручник,-Х.: Консум,1998 – 354 с..
65. Теория и практика страхования. Учебное пособие – М. : Анкил, 2003- 704 с.
66. Афанасьев М.В., Телишевська Л.І., Рудика В.І. Оцінка ефективності організаційно- технічних заходів: Навчальний посібник. – Х.: Видавничий Дім “ІНЖЕК”, 2003-288с.
67. Орлов П.А. Экономика предприятия. Учебник,- Х.: Издательство ХГЭУ,2000 – 391 с.
68. Методика визначення соціально-економічної ефективності заходів поліпшення умов і охорони праці. — К.: Основа, 1999.
69. Джога Р.Т. Бухгалтерський облік в бюджетних установах: Навч. посібник- К.:КНЕУ, 2003-429 с.

13. Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua
2. www.dsns.gov.ua
3. <http://book.invlad.ru>

4. <http://pidruchniki.ws>
5. library.if.ua/book/9/911.html

Укладач:
Викладач
кафедри управління та організації
діяльності у сфері цивільного захисту

Н. В. Григоренко